

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus IV. vtrum sit exhibenda cruci Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

E. 18.

Isai. 46.
Ierem. 2.
Deut. 31.
August.Quantum
inter ima-
ginum sa-
crorum, i-
dolorumq;
cultum in-
terfit.

August.

German.
Leont.Irenaeus.
Epiph.
August.

Obiectio.

Responsio.

vbi cap. 18. Elias ostendit omnes illos, quos Israelitas tunc colebant, fuisse falsos Deos, similes dijs gentium, eorumq; cultum esse contrarium cultui veri Dei. Et idem constat ex reprehensionibus Isaia. 46. Ierem. 2. Deuter. 31. Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui, & infra, Immolauerunt demonijs & non Deo. Vbi sermo est de adoratione vituli, in qua Hebraei Aegyptios imitati sunt, vt Augustinus notat lib. 18. de Ciuit. cap. 5.

Quartò ex his facile intelligitur, quantum distet adoratio nostrarum imaginum ab idolorum cultura. Ecclesia enim solum eas imagines in veneratione habet, quae personas adoratione dignas repraesentant. Deinde non absolute, & propter se eas adorant, sed totum earum honorem aliquo modo ad prototypa refert. Ad hæc, illas ex vera fide, & existimatione depingit, res corporales ab spiritalibus distinguendo, vnamquamque iuxta capacitatem eius repraesentando. Ac denique vnamquamque rem in suo gradu, & ordine, & iuxta modum suum veneratur, omnia in vnius Dei cultum, & supremum honorem referendo, vt autem in simili dixit Augustinus lib. 3. de doct. Christi. cap. 6. ille cultus, qui videtur esse sub rebus, aut signis corporalibus, ac temporalibus, si ad vnius Dei cultum referatur, longè à gentium more, & superstitione distat. Et similia possunt sumi ex eodem libro 20. contra Faust. c. 13. & ex Germano, & Leontio, in act. 4. VII. Synod. At verò Gentiles & erigebant statuas, seu imagines demonibus, aut prauis hominibus, & eas, vel creaturas in illis repraesentatas propter se colebant tanquam supremaminiã, primasq; causas aliquorum saltem effectuum seu temporalium bonorum. Credebant etiam omnes illos, quos vt Deos colebant, esse corporeos, & per propriam similitudinem per eas imagines repraesentari, quibus nihilominus diuinos honores & sacrificia offerebant: distat igitur in infinitum eorum error ab Ecclesiae catholicae veritate. Vnde sancti Patres vigilantissimè resistunt hereticis, quodcumque ritus gentilicos cum imaginum vultu, & adoratione miscere ceperant, vt ex Irenæo, Epiph. August. locis supra citatis constat, qui Carpocratem, & Gnosticos reprehendunt, quod monstrosas Sanctorum imagines, cum prophanis simulachris coniungerent illisque sacrificia offerrent.

Sed vrgent heretici, quia licet in hac adoratione bene illa vtendo, manifestus idololatriæ vsus non intercedat, tamen fieri non potest, vt omnino videatur, præsertim in rudi, & ignorant vulgo. Vnde fit, vt ita imagines adoret, ac si audirent, & sentirent, & diuinum quid haberent. Cuius signum est, quia illas orant, & propinquius accedere cupiunt, vt audiantur, vel videantur. Putant etiam vnam imaginem habere maiorem potestatem, vel excellentiam, & ideo libentius illam adeunt. Respondetur ex dictis in superioribus, si quod fortasse in hac adoratione potest inesse periculum, vera doctrina, ac populi instructione, non falsis erroribus præcauendum esse. Vnde negamus in Ecclesia Catholica supposita vera eius fide, & doctrina esse hoc periculum, quod morale, & commune sit. Quod si interdum ex incuria pastorum, vel ex defectu doctrinae in aliquibus sit ignorantia, vel superstitio, id est per accidens, neque ob eam causam vniuersa Ecclesia tanta vtilitate priuanda est. Signa verò, quæ in contrarium obijciuntur, nullius momenti sunt. Orat enim populus eorum imaginibus, quia (vt supra dicebamus) in eis prototypa apprehendunt, & venerantur, cupiunt verò ad illas accedere, vt magis ad deuotionem excitentur, & commodius illas venerentur. Magis verò ad quasdam, quam ad alias afficiuntur, quia vel propter antiquitatem, vel propter artificis sanctitatem, vel propter similes circumstantias maiorem deuotionem excitant, aut denique, quia interdum placet Deo per aliquam imaginem, seu ad præsen-

tiam eius maiora beneficia conferre. Non est igitur, cur heretici temerè iudicent superstitiosè fieri, quæ ex vera fide, & deuotione facta esse, facile interpretari possunt.

Vltimo ex dictis facile intelligitur, quantum imagines sacræ ab idolis differant, meritoque in VII. Synod. act. 7. circa fidem præceptum esse, ne idolorum nomine imagines appellentur. Vt enim notauit Origenes homil. 8. in Exod. & Theodoret. qu. 28. in Exod. Idolum falsam imaginem significat, quæ vel repræsentat, quod non est, vel quale non est, id est, vt sanctum, quod sanctum non est: & ideo 1. ad Corinth. 1. Cor. 8. Idolum dicitur, nihil esse in mundo, quia non repræsentat aliquid, quod verè ita sit, & propter Offe. 7. exponente Hier. dicitur de idololatriâ, quod Operati sunt mendacium, id est, idolum, quia sicut simulachrum cōtrarium est Deo: ita idolum veritati. Et propterea etiam Ierem. 2. idolum, Vanitas dicitur, Ierem. 2. eodem Hieronymus. exponente in illis verbis, Ambulauerunt post vanitatem, & vani facti sunt, & Abac. 1. Abac. 1. Sculptilibus, & conlatis, imagines falsæ dicuntur. At verò imago propria, & vera refertur ad aliquod verum exemplar, vt enim inquit Naz. orat. 36. quæ est 4. de Theolog. nu. 83. Imaginis natura est, vt exemplar suum imitando referat, & August. n. in expositione inchoata Genes. ad liter. cap. 16. Imago, inquit, Tanc est, quando de aliquo exprimitur, similis ei, cuius imago est, & Damasc. orat. 2. de imaginib. dicit, Imagines esse typum prototypi, quem exprimit, & declarat, & eodem sermone loquitur Adrian. Pap. In sua responsione & alij Patres in Concil. Nicen. 1. Quocirca, quamuis nomen imaginis interdum genericè sumi soleat, & tribui etiam idolis, & simulachris, vt videre licet in Tertul. lib. de idololatria, Lactan. & alijs supra citatis, in Scriptura tamen sacra nomen imaginis absolute dictum in bonam partem frequentius sumitur, vt constat Genes. 1. & 9. Sap. 7. 1. ad Corinth. 11. & sæpe alias: At verò nomen idoli semper in malam partem sumitur, Leuit. 19. Nolite conuertere ad idola. Sap. 7. 1. Cor. 10.

Ad eundem modum vtendum est nominibus, Sculpsimus, & simulacrorum, vt nostris imaginibus illa non tribuamus, falsitatem enim, & deceptionem includunt, & in Scriptura ferè semper idola hñificant, & ideo Act. 15. præcipitur Christianis abstinere, a contraminatione simulacrorum, & c. 1. inquit Paul. Intrueni simulacra vestra, Psa. 103. dicitur, simulacra gentium argentum, & aurum. Vbi eodem modo August. loquitur concio. 2. Hieronymus locis citatis. Lactant. lib. 6. cap. 13.

Nec refert hoc loco inquirere, an idolum, & imago in aliqua ratione vniuocè contineant, id enim impertinens est. Quamuis enim in ratione picturæ seu figuræ, aut rei artificiosè conuenire possint, tamen in ordine ad cultum, ad vicium vel virtutem nihil habent commune, quæ sola consideratio ad præsentem materiam spectat.

ARTICVLVS IV.

Utrum crux Christi sit adoranda adoratione latræ.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod crux Christi non sit adoranda adoratione latræ. Nullus enim pius filius veneratur contumeliam patris sui: puta flagellum quo flagellatus est, vel lignum, in quo fuisse suspensus: sed magis illud abhorretur, quod Christus autem in ligno crucis opprobriosisimam mortem passus est, secundum illud Sapient. 2. Moriturus propter nos condemnatus est. Ergo non debemus crucem venerari, sed magis abhorere.

2. Præterea, Humanitas Christi adoratione latræ adoratur, in quantum est vnica filio Dei in persona, Quod de cruce dici non potest. Ergo crux Christi non est adoranda adoratione latræ.

3. Præ-

3. Præterea, Sicut crux Christi fuit instrumentum passionis eius & mortis, ita etiam & multa alia (puta clavis, corona, & lancea) quibus tamen non exhibemus latriæ cultum. Ergo videtur, quod crux Christi non sit adoratio latriæ adoranda.

In Domini. Sed contra est, quod illi exhibemus latriæ cultum, in quo ponimus spem salutis, Sed in cruce Christi ponimus spem salutis Domini. Cantat enim Ecclesia, * O crux ase spes unica hoc passionis tempore, auge phis iustitiam, reis, dona veniam. Ergo crux Christi est adoranda adoratio latriæ.

Respondet dicendum, quod sicut supra dictum est. + honor seu reverentia non debetur nisi rationali naturæ: creatura autem insensibilis non debetur honor vel reverentia nisi ratione rationalis naturæ. Et hoc dupliciter. Vno modo, in quantum representat rationalem naturam: alio modo, in quantum ei quocunque modo coniungitur. Primo modo consueverunt homines venerari Regis imaginem: secundo modo eius vestimentum. Vtrumque autem venerantur homines eadem veneratione quam venerantur & Regem. Si ergo loquamur de ipsa cruce, in qua Christus crucifixus est, vtroque modo est ad nos veneranda: vno scilicet modo in quantum representat nobis figuram Christi extensi in ea: alio modo ex contactu ad membra Christi, & ex hoc quod eius sanguine est perfusa. Vnde vtroque modo adoratur eadem adoratio cum Christo, scilicet adoratio latriæ. Et propter hoc etiam crucem alloquimur, & deprecamur quasi ipsum crucifixum. Si verò loquamur de effigie crucis Christi in quacunque alia materia (puta lapidis vel ligni, argenti vel auri) sic veneramur crucem tantum, ut imaginem Christi, quam veneramur adoratione latriæ: ut supra dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod in cruce Christi quantum ad intentionem vel opinionem infidelium consideratur opprobrium Christi: sed quantum ad affectum nostre salutis consideratur virtus divina ipsius, qua de hostibus triumphavit, secundum illud Coloss. 2. Ipsum tulit de medio affigens illud cruci, & spoliis principatus & potestates, traduxit confidenter palam, triumphans illos in semetipso. Et ideo dicit Apostolus, 1. ad Corinthios 1. Verbum crucis periculis quidem stulticie est: his autem, qui salvi sunt, ad est nobis, virtus Dei est.

Ad secundum dicendum, quod crux Christi, licet non fuerit unita Verbo Dei in persona: fuit tamen ei unita aliquo alio modo, scilicet per representationem & contactum. Et hac sola ratione exhibetur ei reverentia.

Ad tertium dicendum, quod quantum ad rationem contactus membrorum Christi, adoramus non solum crucem, sed etiam omnia que sunt Christi. Vnde Damascenus * dicit in 4. libro: pretiosum lignum ut sanctificatum tactu sancti corporis & sanguinis, decenter adorandum, claus, indumenta, lanceam, & sacra eius tabernacula, que sunt præsepe, spelunca, & huiusmodi. Illa tamen non representant imaginem Christi, sicut crux, que dicitur signum filij hominis, quod apparebit in celo: ut dicitur Matth. 24. Ideoque mulieribus dixit Angelus, Iesum queritis Nazarenum crucifixum, non dixit lanceatum, sed crucifixum. Et inde est quod crucem Christi veneramus in quacunque materia, non autem imaginem clavorum, vel quorumcunque huiusmodi.

COMMENTARIUS.

Respondet D. Thom. crucem tam ratione contractus, quam ratione representationis adorandam esse latriæ. Cuius responsionis posterior pars in superiori disputatione fere explicata est: prior verò ex ijs pendet, quæ circa art. 6. dicenda sunt, & ideo hæc disputationem de cruce in vltimam huius questionis partem differemus. In litera vero D. Thom. (quoniam reliqua clara sunt) illud solum adverten-

A dum est, cum inquit nos alloqui, & deprecari crucem tanquam ipsam crucifixum, non esse sensum proprium, & in rigore, orationem fundi ad crucem (ut in superioribus explicatum reliquimus) sed fundi ad Christum in cruce representatum, & apprehensum, ex quo tanquam ex signo rectè colligit D. Thom. crucem eadem adoratione cum Christo adorari, quia in illa adoratur Christus, ac si præsens adesset.

ARTICVLVS V.

Utrum mater Christi sit adoranda adoratio latriæ.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod mater Dei sit adoranda adoratio latriæ, videtur enim idem honor esse exhibendus matri Regis, & Regi: Vnde dicitur. 2. Reg. 2. quod positus est thronus matri Regis, qua sedet ad dexteram eius. Et Augustinus dicit in sermone de assumptione Thronum Dei, & thalamum Dominici celi atque tabernaculum Christi dignum est ibi esse, ubi est ipse. Sed Christus adoratur adoratione latriæ, ergo & mater eius.

2. Præterea, Damasc. * dicit in 4. lib. quod honor matris refertur ad filium. Sed Filius adoratur adoratione latriæ, ergo & Mater.

3. Præterea, Coniunctior est Christo mater eius, quam crux. Sed crux adoratur adoratione latriæ, ergo & mater Christi est adoratio latriæ adoranda.

Sed contra est, quod mater Dei est pura creatura. Non ergo ei debetur adoratio latriæ.

Respondet dicendum, quod quia latriæ soli Deo debetur, nulli creatura debetur latriæ, prout creaturam secundum se veneramus. Licet autem creature insensibiles non sint capaces venerationis secundum seipsas: creatura tamen rationalis est capax venerationis secundum seipsam: & ideo nulli pura creatura rationali debetur cultus latriæ: Cum igitur Beata Virgo sit pura creatura rationalis, non debetur ei adoratio latriæ: sed solum veneratio dulcia, eminentius tamen quam ceteris creaturis, in quantum ipsa est mater Dei. Et ideo dicitur, quod debetur ei non qualiscunque, dulcia, sed hyperdulcia.

Ad primum ergo dicendum, quod matri Regis non debetur æqualis honor honori, qui debetur Regi: debetur tamen ei quidam honor consimilis, ratione cuiusdam excellentie. Et hoc significant autoritates * inductæ.

Ad secundum dicendum, quod honor matris refertur ad filium, quia ipsa mater est propter filium adoranda. Non tamen eo modo quo honor imaginis, quia ipsa imago prout in se consideratur, ut res quædam, nullo modo est veneranda.

Ad tertium dicendum, quod crux non est capax venerationis prout in se consideratur, ut dictum est: * sed Beata Virgo secundum seipsam est venerationis capax. Et ideo non est similis ratio.

COMMENTARIUS.

Quod ad mentem Diui Thom. attinet, ipse in hoc articulo (ut apertè patet ex corpore eius) solum agit de adoratioe absoluta, quæ per se, & propter propriam excellentiā alicui tribuitur, fortasse, quia supponit rationalem personā nō esse alio modo adorandā, non quia sit omnino incapax adorationis respectu, sed quia cū sit capax propriæ venerationis, ea ut oportet, & nō alia, ut in solutione ad 3. indicatur. Hoc igitur sensu supposito clara est responsio eius, Beatam scilicet Virginem non latriæ, sed dulcia, vel potius hyperdulcia adorandam esse. Et solutiones etiā argumentorū supposito eodem sensu nullā habent difficultatem. Disputatio vero fusior de hæc